

KENIA – książki warte przeczytania

Kenia to raj dla miłośników dobrych książek. Przyrodnicze, przygodowe, romanse, społeczne... Jest ich naprawdę dużo, stąd podzieliłam je na działy. Miłego czytania, a o filmach piszę osobnym wpisem.

Literatura faktu – ludzie, życie, biografie

Kenia miała szczęście do wielu słynnych osób, które tu trafiły a potem opisały swe życie. Najsłynniejszą postacią była Karen Blixen, ale polecam Twój uwadze także innych autorów.

- **Kiedyś o tym miejscu napiszę. Wspomnienia** – Binyavanga Wainaina. Saga rodzinna obejmująca czasy od lat 80. do dnia dzisiejszego, a przede wszystkim (auto)portret młodego, pełnego pasji pisarza. Kiedyś o tym miejscu napiszę to mieszanka gatunków: wspomnień, reportażu i sagi rodzinnej napisana przez Kenijczyka, który krok po kroku odsłania przed nami swój świat.
- **Wspaniali Masajowie** – Ada Wińcza, książka z 1977 r. wciąż jest jedyną polskojęzyczną, poświęconą pokazaniu kultury najbardziej znanej grupy etnicznej.
- **Ikowie, ludzie gór** – Colin M. Turnbull. Wstrząsająca relacja z kilkuletniego pobytu autora wśród ludu mieszkającego na pograniczu Ugandy, Sudanu Południowego i Kenii, który po utworzeniu rezerwatu w dolinie Kidepo został pozbawiony swych naturalnych terenów łowieckich. Autor, mówiący językiem ik, był naocznym świadkiem ich egzystencji i w książce zmusza do głębokiej refleksji nad istotą człowieczeństwa.
- **Dziki kwiat. Niezwykłe życie w Afryce i zagadkowa śmierć** – Mark Seal. Poruszający dokument o szokującej śmierci przyrodniczki Joan Root (nominowanej do Oscara za filmy przyrodnicze), co jest punktem wyjścia do ukazania historii pięknego i zagrożonego katastrofą ekologiczną kraju.
- **Pożegnanie z Afryką** – Karen Blixen czyli miłość, polowania i farma u stóp wzgórz Ngong w połowie XX w. Książkę nie czyta się tak dobrze (jak ogląda film pod tym samym tytułem), ale warto sięgnąć.
- **Cienie na trawie** – Karen Blixen opowiada dalszy ciąg historii swego pobytu w Kenii.
- **Baronowa Blixen** – Dominique de Saint Pern w fabularyzowanej powieści biograficznej opisuje życie słynnej pisarki, dawny i dzisiejszy obraz miejsc, w których przebywała: prowadzonej przez nią w latach 20. XX wieku plantacji w Kenii i ojczystej Kopenhagi. Prawie wszystkie postacie są autentyczne, łącznie z Meryl Streep na planie filmu, a fakty, ujęte w fascynującą opowieść, stanowią wynik rzetelnych badań autorki i jej wywiadów z żyjącymi jeszcze świadkami wydarzeń.
- **Karen Blixen: Afrykańska odyseja** – Jean-Noël Liaut. Świetnie napisany barwny obraz najważniejszego rozdziału życia w Kenii w latach 1914–1931, dokąd Karen wyjechała, by urzeczywistnić swe romantyczne tęsknoty za swobodą, wolnością, bogactwem i pięknem. Książka zdobyła Grand prix 2004 de l'Héroïne za najlepszą biografię kobiety.
- **Okrążyć słońce** – Paula McLain. Oparta na faktach historia Beryl Markham, kobiety, która żyła według swoich zasad i wyprzedziła swe czasy. Pionierki lotnictwa, treserki koni, skandalistki i buntowniczkę uwikłaną w miłosną relację (upamiętnioną w Pożegnaniu z Afryką).
- **Tak było** – Eustachy Sapieha. Autobiografia sławnego arystokraty: portret Polski przedwojennej, w której się wychował, historia pięcioletniego pobytu w obozie jenieckim i fascynująca opowieść o Kenii, w której spędził pół wieku.

Miłość (i Kenia w tle) - prawdziwe historie

Zachody słońca, romantyczna sceneria, i jak tu nie stracić głowy? Poniższe książki czyta się jak najlepszą powieść, a napisało je samo życie!

- **Afrykańska love story. Miłość, życie i słońce** – Daphne Sheldrick, początki tworzenia parku narodowego Tsavo i powstawanie sierocińca słońi, którym przez dziesięciolecia zarządzała Daphne. Kawał historii i codziennego życia w buszu.
- **Marzyłam o Afryce** – Kuki Gallman spełnia swe marzenie i wyrusza do Afryki gdzie przeżyje miłość, tragedię i odnajdzie sens swego życia.
- **Biała Masajka** – Corrine Hofmann, Europejka zakochuje się w wojowniku i żyją razem szczęśliwie do czasu, gdy różnice kulturowe stają się dla niej nieakceptowalne (perspektywa obrzezania ich córki). Co prawda on był Samburu, ale Masajowie są lepiej rozpoznawalni i tu autorka się nie pomyliła, bo książka stała się bestsellerem, nakręcono na jej podstawie film. UWAGA: ta książka regularnie trafia na podium za grafomaństwo i jako to jedna z najgłupszych (i najbardziej naiwnych) książek o Afryce w ogóle!

- **Niebo nad Maralal. Moje życie u boku wojownika Samburu** – Christina Hachfeld–Tapukai. Rodzaj dziennika, w którym autorka bez naiwnego sentymentalizmu przedstawia kilka miesięcy ze swego życia w Afryce. No i miłość. Mimo wszystko.

Powieści czyli fikcja (pięknie opisana)

Na tle prawdziwym miejsc, dzieją się historie. Czasem wymyślone, czasem zainspirowane prawdziwymi wydarzeniami.

- **Ulica rzeczna** – Meja Mwangi. Życie w jednej z dzielnic Nairobi, zamieszkaney przez najuboższe warstwy społeczne w połowie lat 70. XX w. Powieść jest uważana przez afrykanistów za najlepszą z dotychczas napisanych Mwangi, choć nie jest to łatwa lektura.
- **Chmury i lzy** – James Ngugi (Ngugi wa Thiong'o). Nowela powstała w 1964 roku, przedstawiająca relacje pomiędzy rdzennymi Afrykanami a brytyjskimi kolonistami. Autor od lat wymieniany jest jako kandydat na literacką nagrodę Nobla, a zaczął pisać w więzieniu, na papierze toaletowym.
- **Ziarno pszeniczne** – James Ngugi (Ngugi wa Thiong'o). Nowela z 1967 r., przedstawiająca walkę Kenijczyków o niepodległość.
- **To co prawdziwe o świecie** – Ernest Hemingway. Ostatni nie publikowany wcześniej utwór Hemingwaya, uznany w Stanach Zjednoczonych za książkę roku 1999. Kenia, wspaniała dzika przyroda i myśliwi na polowaniu.
- **Wierny ogrodnik** – John le Carre. Mistrz powieści szpiegowskiej opisuje poszukiwanie prawdy, miłości i wierności. W tle Kenia i chciwy koncern farmaceutyczny. Historia ta została też pięknie sfilmowana (a film dostał liczne nagrody)
- **Nigdzie w Afryce** – Stefanie Zweig. Rok 1938. Walter Redlich, żydowski adwokat spod Wrocławia, emigruje z rodziną do Kenii gdzie muszą walczyć z przyrodą i jej kaprysami, z upałem, biedą i poniżeniem, tęskniąc za pozostawioną ojczyzną. Powstał też film na podstawie tej książki.
- **Zielone miasto w słońcu** – Barbara Wood. Dzieje rodziny angielskiej, która wybrała sobie Kenię na ojczyznę, splatające się z dziejami rodziny Kikuju, dla których Kenia była zawsze ojczyzną. Powieść oparta na wydarzeniach historycznych obejmuje czasy od roku 1919 do lat osiemdziesiątych.
- **Powróceni** – Abdulrazak Gurnah powieść pisarza z Zanzibaru, za którą otrzymał Literacką Nagrodę Nobla 2022. Panoramiczne losy czterech osób na tle kolonialnej Tanzanii, opisy codzienności portowego miasta doskonale pasują do Mombasy.
- **Pod niebem Kenii** – Mariola Szydlik. Powieść przygodowa oparta na faktach: Marta i Jerzy są emerytami i decydują, by resztę życia spędzić w Kenii. I jak to bywa, rzeczywistość ich nie raz zaskoczy.

Przygoda i podróż

A gdyby rzucić to wszystko i wyruszyć do Afryki? Kenia jest jednym z krajów na szlaku podróżniczych przygód, może te książki zainspirują was by ruszyć w świat?

- **Safari mrocznej gwiazdy. Łądem z Kairu do Kapsztadu** – Paul Theroux. Światowej sławy pisarz i podróżnik przemierza kontynent afrykański realizując klasyczne marzenie o epickiej wyprawie Kair–Kapsztad. Dodatkowym atutem jest powrót po 40 latach do szkoły gdzie pracował jako nauczyciel i spotkanie i afrykańskich przyjaciół.
- **Pięć kilometrów do bomby** – Elżbieta Wiejaczka, Tomasz Budzioch na rowerach przemierzają Afrykę w podróży poślubnej. Odwiedzają 11 krajów, od Namibii do Mombasy, bliżej ludzi i codziennego życia być już nie mogli. Doskonale się czyta i aż chce się wsiąść na rower!
- **Rowerem i pieszo przez czarny łąd** – Kazimierz Nowak. Relacja z niezwyklej podróży rowerem z początku XX wieku, część trasy przebiegała przez Kenię.
- **Kenia. Hakuna kurudi** – Paula Anna Grzelak. Dwudziestoletnia Paula pakuje plecak i rusza po przygody do Kenii spotykając miejscowych ludzi, zachwycając się tutejszą przyrodą i jednocześnie przeżywając rozczarowania i tęsknotę. Czyli samo życie podróżnicze.
- **Banany i cytrusy czyli leć do Afryki** – Artur Malek, podróż przez kraje Afryki Wschodnie, by sprawdzić na własnej skórze jak naprawdę jest w Afryce.
- **Afryka moja miłość** – Corrine Hofmann (Biała Masajka) wraca do ukochanej Kenii z córką Napirai, która po raz pierwszy od prawie dwudziestu lat odwiedza kraj swego pochodzenia i poznaje swoją rodzinę. Plus kawał codziennego życia w slumsach Nairobi oraz piesza wędrówka przez Namibię.

Książki historyczne, społeczne i polityczne

Dawna brytyjska kolonia budzi wiele sentymentów, ale jaka jest współczesna Kenia i z jakimi problemami się zmagają? Warto poszukać książek poruszających te niełatwe tematy.

- **Rozliczenie z imperium. Przemilczana historia brytyjskich obozów w Kenii** – Caroline Elkins. Autorka w książce nagrodzonej Pulitzerem odkrywa zapomnianą historię. Brytyjczycy po zakończeniu II wojny światowej uwięzili w obozach setki tysięcy Kikuju domagających się niepodległości. Przekonująca opowieść o zbrodniach i próbach ich ukrycia.
- **Mit Kenii, czyli swawola białych** – Jan K. Ostrowski. Historyk sztuki rozprawia się z nostalgicznym kolonialnym obrazem Czarnej Afryki z początku ubiegłego stulecia.
- **Miasto cierni. Największy obóz uchodźczy** – Ben Rowlence zebrał historie osób, które wskutek niesprawiedliwości losu znalazły się w obozie Dadaab dla uchodźców z Somalii. Gwałty i wymuszenia, oblawy, wewnętrzny terror i klanowy ostracyzm, a wszystko pod czujnym okiem ONZ i kenijskiej policji. Miejsce, które wydawało się rajem, dość szybko okazało się gettem, z którego ucieczka graniczy niemal z cudem.
- **Mau Mau** – Genowefa Czekalowa. Dziennikarka "Kontynentów" opisuje powstanie Mau Mau.

Przyroda i zwierzęta

Wspaniałe parki narodowe i mieszkające tam zwierzęta od dziesięcioleci przyciągają ludzi do Kenii. Najslynniejszą była Elza, ale słonie w Amboseli też mają swych wiernych fanów!

- **Zwierzęta Afryki. Przewodnik na safari** – Anna Olej-Kobus. Pierwsza taka książka w Polsce: połączenie przewodnika (z masą ciekawostek i faktów) oraz barwnych opowieści o zwierzętach spotykanych na safari, także w parkach Kenii.
- **Poza słowami. Co myślą i czują zwierzęta** – Carl Safina. Mocne, pouczające spojrzenie na wyjątkowość osobowości zwierząt przez pryzmat historii o ich radości, żalobie, zazdrości, złości i miłości. W PN Amboseli autorka opisuje rodziny słoni walczące o przetrwanie w dobie kłusownictwa i suszy.
- **Elza z afrykańskiego buszu** – Joy Adamson. Najgłośniejsza w literaturze faktu prawdziwa historia o dziejach lwicy wychowanej przez ludzi, obopólnej przyjaźni i powrocie Elzy do natury i dzikich lwów. W Polsce wydawana wielokrotnie pod tytułem "**Moja lwia rodzina**"
- **Tańczący z lwami. Moja afrykańska przygoda** – Tony Fitzjohn. Autor od ponad 40 lat chroni lwy, a czasami łąduje w ich paszczach. Wciągająca opowieść o latach pracy w rezerwach, prowadzeniu sierocińca lwiatek, przyjaźni z Georgiem Adamsonem (tak, tym od Elzy) i życiu z dala od cywilizacji.
- **Mama Busz. Przygody przewodniczki w afrykańskich rezerwach przyrody** – Dorota Kozarzewska. Z humorem i ogromną wiedzą, Doris zabiera czytelników na safari, także w Kenii.
- **Opowieści z sawanny i buszu** – Ada Wińcza. Autorka wraz z mężem (zawodowym myśliwym) w połowie XX wieku przemierzała sawannę i busz, organizując safari i opisując spotykane zwierzęta.
- **Ludojady z Tsavo** – John Henry Paterson. Reportaż naocznego świadka (inżyniera kierującego pracami konstrukcyjnymi), który opisuje zmagania z dwoma lwami, terroryzującymi budowę linii kolejowej w Tsavo przez blisko rok. Choć lwom przypisuje się uśmiercenie ponad 100 osób w rzeczywistości zabiły ich ok. 30. Na podstawie książki powstał świetny film "Duch i Mrok"
- **Dziki poradnik przetrwania** – Agnieszka Graclik. Znana w sieci jako "Pani z pszyry" napisała zabawną i zaskakującą książkę. To opowieść o przebiegłych geniuszach, bezczelnych oszustach, a także o tych, którzy bronią się... klejem, kupą i włosami.

Różne książki o Afryce – warto przeczytać

Do tych pozycji warto sięgnąć zawsze. Wybór jest subiektywny, bo wszystkich książek poświęconych Afryce nie sposób tu przytoczyć, ale te dadzą wam szerszy kontekst.

- **Heban** – Ryszard Kapuściński. Doskonałe reportaże, pokazujące życie mieszkańców Afryki. Lektura obowiązkowa
- **Gdyby cała Afryka** – Ryszard Kapuściński. Jedna z najważniejszych książek w literaturze światowej o początkach niepodległej Afryki. Kapuściński stworzył wielki obraz dziejów, w których uczestniczył.
- **Dotyk Afryki. Opowieści podróżne** – Beata Lewandowska-Kaftan. Osobista opowieść o ludziach i miejscach. Każdy odwiedzany region to osobny świat z odmienną kulturą, wierzeniami, obyczajami. Kilka rozdziałów poświęconych jest Kenii.
- **Afryka jest kobietą** – Beata Lewandowska-Kaftan. Zbiór opowieści pokazujących portrety afrykańskich kobiet – w tym mieszkankami znad jeziora Turkana.
- **Żar. Oddech Afryki** – Dariusz Rosiak. Świetne reportaże z różnych krajów, pokazujące kontynent poza stereotypem. Jak pisze autor: "Łatwo nam jest uważać się nad Afryką, jeszcze łatwiej ją czcić, a najłatwiej nad nią dominować. Cechą wspólną tych strategii jest fakt, że w ich centrum stawiamy nie Afrykę i Afrykanów, ale siebie".

- **Dlaczego nie rozmawiam już z białymi o kolorze skóry** – Reni Eddo, na tle kolonialnej historii Wielkiej Brytanii, autorka opisuje współczesny rasizm.
- **Karawana kryzysu. Za kulisami przemysłu pomocy humanitarnej** – Linda Polman. Brutalnie prawdziwa i trafna analiza działalności międzynarodowej pomocy humanitarnej. Od Półwyspu Bałkańskiego po Darfur, od Somalii po Afganistan.
- **Brzemie białego człowieka** – William Easterly. Były ekonomista Banku światowego pokazuje dlaczego pomoc globalnych organizacji jest utopią, a dobrymi chęciami "białych zbawców" jest wybrukowana nędza rdzennych mieszkańców Afryki.
- **Zbawcy mórz** – Adam Leszczyński. Zbiór reportaży pokazujących przyczyny nieszczęść trawiących Afrykę i "pomagających" im organizacji. Czyli dlaczego choć wszyscy chcą dobrze, wciąż jest źle. Trudna lektura, ale warta przeczytania (nim ktoś będzie miał kolejny pomysł na "ratowanie świata")
- **Afryka dzisiaj. Piękna, biedna, różnorodna** – Jerzy Gilarowski. Książka o miejscach i ludziach, których autor spotkał na swojej drodze. Opisana barwnie i z humorem, choć nie brak tu refleksji i analitycznego podejścia.
- **Nie róbcie mu krzywdy** – Filip Skorońc. Wstrząsający reportaż na temat prześladować osób z albinizmem w Tanzanii.

Dla dzieci i młodzieży

Nawet jeśli nie wybierasz się do Afryki z dzieckiem, warto podsunąć mu (a młodszemu - przeczytać) te książki.

- **Wangari Maathai – kobieta, która posadziła miliony drzew** – Franck Prevot Aurelia Fronty. Książka obrazkowa o życiu i dokonaniach laureatki Pokojowej Nagrody Nobla. Kenijka zaangażowała afrykańskie kobiety w zalesianie pustyńskich terenów i doprowadziła do zasadzenia 30 milionów drzew. Założony przez nią Ruch Zielonego Pasa kontynuuje jej dzieło.
- **Wielkie czyny szympansa Bajbuna Mądrego** – Kamil Giżycki. Moja absolutnie ulubiona książka opowiadająca o przygodach różnych zwierząt z ich perspektywy. Lektura obowiązkowa!
- **Opowieść o czerwonej ziemi** – Joanna Rajch. Powieść o chłopcu mieszkającym w kenijskim Tsavo, który po śmierci rodziców miał zostać umieszczony w sierocińcu w Mombasie. Nie mogąc pogodzić się z losem ucieka na sawannę, gdzie przeżywa przygody w świecie dzikich zwierząt.

(c) Anna Olej-Kobus | AfrykAnka.pl

Jeśli ten wpis Ci się przydał, będę Ci wdzięczna za kawę: www.buycoffee.to/afrykanka

Więcej inspirujących opowieści znajdziesz w moich książkach:

- [Zwierzęta Afryki. Przewodnik na safari](#)
- [Namibia. Przez pustynię i busz](#)
- [USA. Droga 66 i Dzikie Zachód](#)

Do kupienia z autografem w sklepie www.namib.pl

Kupując w naszym sklepie NAMIB.pl wspierasz prowadzenie blogów: AfrykAnka.pl oraz TravelNamibia.pl